

Oponentský posudek disertační práce

Název práce: Czech Feminist Scene: Theoretical Inclinations, Stances, and Controversies

Autorka: Mgr. Blanka Nyklová

Oponentka: Mgr. Martina Kampichler, Ph.D.

Disertační práce Blanky Nykové *Czech Feminist Scene: Theoretical Inclinations, Stances, and Controversies* si klade za cíl analyzovat vztah české feministické scény k feministickým teoriím a prozkoumat implikace tohoto vztahu na fungování této scény. Autorka se přitom zaměřuje na potenciální negativní dopady, které rozdílné teoretické rámce na spolupráci analyzovaných částí této scény mohou mít.

Práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část představuje kritickou teorii a feministické pohledy na diskurz a geopolitiku jakožto širší teoretické rámce práce, prezentuje možné analytické přístupy ke klasifikaci feminismů (především z hlediska epistemologií a různých politických myšlenkových proudů), kriticky hodnotí převládající uchopení časového vývoje feminismů (ve formě generací a vln) a vysvětluje metodologické přístupy výzkumu. Autorka svůj výzkum ukotvuje v širším pojetí kritické teorie, které propojuje s feministickou etikou a reflexivitou Rosi Braidotti, které zároveň tvoří normativní základ hodnocení potenciálních negativních dopadů rozdílných teoretických rámců scény. Konkrétní analytické přístupy Blanky Nykové vychází jak z feministické diskurzivní analýzy, tak i z teorií věnujících se dopadu geopolitické pozice na využití a tvorbu teorií. Druhá část práce pak v rámci čtyř podkapitol představuje výsledky výzkumu, obsahující vymezení české feministické scény a jejich analyzovaných částí, analýzu textů o scéně a ze scény, analýzu rozhovorů s představiteli a představitelkami scény a na závěr propojení těchto analýz z hlediska výzkumných otázek práce.

Uchopení feministických aktivit ve smyslu scény, které čerpá především z politologického zkoumání sociálních hnutí a sociologického/kulturního studia hudebních scén, umožňuje autorce podívat se na různé feministické aktivity nezávislé na rozdělení, která v současné literatuře převládají (např. akademie vs. aktivismus, institucionalizovaný vs. nezávislý aktivismus), a diskuzí, zda tyto aktivity tvoří sociální hnutí nebo ne. Předložená disertační práce tak představuje nové pohledy na diskuze o feministicky motivovaném působení v Česku. V této lokální souvislosti Nyková navazuje především na diskuze o ne/existenci ženského/feministického hnutí v Česku, která podle jejího zjištění ztratila na obecné relevanci a spíš úzce souvisí s normativními představami komunikačních partnerů a partnerek o feminismu a jejich naplnění v českém kontextu. Jako další dělicí linie, která naopak i nadále relevantní zůstává, identifikuje rozdělení mezi akademií a aktivismem. Z hlediska teoretických inklinací navazují autorčiny výsledky především na kritické hodnocení českých feministických akademických textů Terezy Kodíčkové, která identifikovala hlavně nekritické přijetí liberálního feminismu jako převládajícího směru především v 90. letech. Podle zjištění autorky sice liberální feminismus pořád tvoří důležitý teoretický rámec jak v akademické sféře, tak i v práci NGO, Nyková nicméně zároveň identifikuje – zvláště v akademické produkci (ve formě postpřístupů) – nejen větší

teoretickou rozmanitost, ale také důležité změny směrem ke komplexnějšímu užívání liberálního feminismu. Zajímavý přínos práce, který přesahuje lokální český kontext, je pak také aplikace – a tím i jisté empirické testování – teorií Mariny Blagojević o dopadech geopolitické pozice na využití a tvorbu teorií, které tvoří jeden z klíčových analytických nástrojů práce. Nyklová přesvědčivě argumentuje, že „...apriorní dělení myšlenkové produkce na základě předpokládaného geopolitického postavení jejich původkyň není udržitelné...“ (str. 216) a tím zpochybňuje jednoduchou roli post-socialistických kontextů jako pouhých pasivních uživatelů (západních) teorií, kterou jim Blagojević připisuje. Nyklová poukazuje spíš na komplexní proces adaptace a dalšího (lokálního) vývoje klíčových feministických teorií, který by si v budoucnu zasloužil ještě hlubší zkoumání.

Předložená disertační práce tvoří logický celek, jednotlivé kapitoly na sebe navazují a jsou propojené poměrně jasnou argumentační linií. Především teoretická část práce se z tohoto hlediska výrazně zlepšila a autorka dokázala propojit prezentované teoretické koncepty jak mezi sebou, tak i s vlastním výzkumem. Jen místy se argumentace ztrácí v detailech, což sice oslabuje sílu argumentace, zároveň je to však důsledkem autorčiných snah zpracovat a zohlednit širokou škálu (tematicky relevantní) literatury. Autorce se také podařilo posílit propojení mezi teoretickou a analytickou částí a tím i vyjasnit závěry své práce.

Jisté nejasnosti však spatřuji v propojení a vymezení jistých pojmů souvisejících s autorčinou diskurzivní analýzou. V této souvislosti autorka píše na jedné straně o *feministickém diskurzu* (a možnost používat tento pojem v jednotném čísle jako zastřešující – např. str. 30) a na druhé straně o *diskurzivní krajině českého feminismu*, v rámci které působí více diskurzů. Zde pak autorka naopak zdůrazňuje nemožnost mluvit o jednotném *feministickém diskurzu* (např. str. 88). V rámci obhajoby by autorka měla tyto pojmy (teoreticky) vymezit, vysvětlit souvislosti mezi nimi a jejich propojení s *českou feministickou scénou*. Dále z práce není jasné, jakou roli hraje podkapitola 2.1.1 *History of pro-women/feminist activities* v rámci analýzy. Autorka zde představuje současné texty, které prezentují a analyzují historický vývoj pro-ženských aktivit, nicméně neaplikuje na něj své analytické nástroje (Blagojević, Cerwonka). V rámci obhajoby by autorka měla vysvětlit, proč pro prezentaci těchto textů zvolila jinou logiku a proč zůstaly mimo analýzu „textové produkce scény“. Jak autorka tyto texty hodnotí z hlediska svých analytických nástrojů a jakou roli hrají v rámci české feministické scény, respektive v rámci diskurzivní krajiny českého feminismu?

Z hlediska jazykové a formální úpravy práce odpovídá nárokům kladeným na vědeckou práci svého druhu. V textu se sice vyskytuje jistý počet překlepů, které však neomezují srozumitelnost textu. Mírně iritující je ovšem způsob, jak autorka střídá psaní v první osobě singuláru a plurálu (já – my) bez dalšího vysvětlení.

Svou disertační prací Mgr. Blanka Nyklová prokázala tvůrčí schopnosti v dané oblasti výzkumu a předložená práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práci. Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Brně, 10. září 2014

Mgr. Martina Kampichler, Ph.D.
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita Brno